

одразу після схвалення його Венеційською комісією і Конституційного Суду України. Актуальність розробки названих проблем не викликає жодних сумнівів, а потребує детальнішого дослідження.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28.06.1998 р., прийнята на V сесії Верховної Ради України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст.141.
2. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 7 липня 2010 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 41- 42, № 43, № 44- 45 – Ст.529.
3. Долежал В. В. Судова реформа і раціоналізація судової системи України // Наукові праці НУ «ОЮА». – 2011. – С.112.
4. Москвич Л. М. На шляху до реформування конституційних засад судової системи // Право України. 2009. С.101.
5. Бришев В. Д. Зміни конституційних засад судової влади – безумовна передумова завершального етапу судової реформи // Одиссей, 2010. С.180-183.
6. Хаврошок М. І. Реформа судової та правоохоронної системи: ключові проблеми // Одиссей, 2010. С.183-187.

КУРІАНСЬКИЙ О. В.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
старший викладач кафедри організації судових та правоохоронних органів

ФУНКЦІЇ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ: СЬОГОДЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Триваюча судово-правова реформа в Україні, поява проекту Закону про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя) № 3524 від 25.11.2015, його попереднє схвалення Верховною Радою України 02.02.2016 року викликають необхідність дослідження функціонального призначення системи органів прокуратури з огляду на зміни, що пропонуються з парламентської трибуни.

Нині діючий Закон України «Про прокуратуру» в ст.2 визначив перелік функцій органів прокуратури наступним чином: 1) підтримання державного обвинувачення в суді; 2) представництво інтересів громадянина або держави в суді у випадках, визначених цим Законом; 3) нагляд за додержанням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, лізвання, досудове слідство; 4) нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян. Особливої уваги заслуговує той факт, що покладення інших функцій, які не передбачені Конституцією України, на органи прокуратури не припускається.

Однак, вже на даному етапі спостерігається невідповідність вказаного закону поточній редакції Конституції України, де п.5 ст.121 передбачає наявність нагляду за додержанням прав і свобод людини і громадянина, додержанням законів з цих питань органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими і службовими особами. Лише в п.1 Розділу XII «Перехідні положення» дана функція згадується як така, що виконується виключно у формі представництва інтересів громадянина або держави в суді. Виписав слушне питання, яким чином можлива реалізація однієї функції у формі іншої, тоді як Конституція України передбачає самостійне існування окремих функцій, і наглядової, і судово-представницької.

Існуючий проект змін до Конституції України пропонує взагалі відмовитися від подібної наглядової функції, залишивши лише представницьку. Слід додати, що сфера представництва в даному випадку обмежується лише захистом інтересів держави, і то у виключних випадках. Подібний хід можна з певних позицій оцінювати як порушення ст.157 Конституції України, де вказано, що Конституція України не може бути змінена, якщо зміни передбачають скасування чи обмеження прав і свобод людини і громадянина.... Аналогічних міркувань можна дійти, аналізуючи позбавлення прокуратури функції нагляду за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян. А зміни, що пропонуються, суттєво обмежують реалізацію механізму захисту прав та свобод людини і громадянина.

Подібні проблеми вбачаються і з функцією нагляду за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство. Правда, їх первинна поява пов'язується з прийняттям Кримінального процесуального кодексу України від 13.04.2012 року. Деякі автори відзначають, що чинний КПК відкоригував функцію прокурора щодо нагляду та фактично змістив акцент із суто наглядової діяльності прокурора на безпосереднє керівництво процесуальною діяльністю органу досудового розслідування щодо проведення слідчих (розшукових) дій, спрямованих на отримання (збирання) доказів або перевірку вже отриманих доказів у кримінальному провадженні. [1, с. 143]. Однак тим самим було змінено і акцент нагляду прокурора за дотриманням прав особи під час проведення досудового розслідування. П.3. ст. 131¹ вищезгаданого проекту пропонує змінити підхід до нагляду за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство та розглядати її як організацію і процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, вирішення відповідно до закону інших питань під час кримінального провадження,гляд за негласними та іншими слідчими і розшуковими діями органів правопорядку. Такий підхід ставить під сумнів таку ознаку нагляду як безперервність нагляду, пропонує здійснюватигляд лише

за проведенням окремих процесуальних дій, а не всього досудового розслідування в цілому. Натомість на прокурора покладаються функції організації досудового розслідування, притаманні згідно с ст. 39 КПК України керівнику органу досудового розслідування. Подібний підхід, на нашу думку, приводить до розмивання статусу прокурора в кримінальному судочинстві та не відповідає статусу прокуратури в цілому.

Не менш проблематичним, як вбачається, є перейменування державного обвинувачення на публічне при визначенні функції підтримання обвинувачення в суді. Заміна терміну «державне обвинувачення» на «публічне обвинувачення» веде до хибного визначення джерела повноважень прокурора в кримінальному судочинстві. Зміна джерела цих повноважень — держави на суспільство (лат. publicus-суспільний) протирічить європейським стандартам статусу прокурора, де закріплено, що прокурори є представниками органів державної влади [2]. Слід погодитися з думкою Н. К. Шаптала, судді Конституційного суду України, що з огляду на те, що прокуратура України є державним органом із конституційно визначеними функціями, який, реалізуючи покладені на неї завдання, має діяти на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що встановлені Конституцією та законами України, то визначення її повноваження щодо підтримання саме «державного» обвинувачення замість запропонованого Законопроектом «публічного» повністю відповідало б як Конституції України, так і європейським стандартам. [3]

Аналіз запропонованих змін функціонального призначення органів прокуратури в проєктованих змінах Конституції України, свідчить про передчасне та поспішливе копіювання положень законодавства країн Західної Європи, без урахування, на наш погляд, традицій та напрацювань в українській школі права.

Список використаних джерел

1. Кучинська О. П., Папковський В. В. Прокурорський нагляд у формі процесуального керівництва за органами, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність// Науковий вісник Ужгородського національного університету, -2015- С.43- 46
2. Рекомендація Rec (2000) 19 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо ролі прокуратури в системі кримінального правосуддя Ухвалено Комітетом Міністрів Ради Європи на 724 засіданні заступників міністрів 6 жовтня 2000 року Режим доступу: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/7864c99c46598282c2257b4c0037c014/7442a47cb0b374b9c2257d8700495f8b/\\$FILE/Рекомендація%20Rec%20\(2000\)%2019.pdf](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/7864c99c46598282c2257b4c0037c014/7442a47cb0b374b9c2257d8700495f8b/$FILE/Рекомендація%20Rec%20(2000)%2019.pdf)
3. Окрема думка судді Конституційного Суду України Шаптала Н. К. стосовно Висновку Конституційного Суду України у справі за зверненням Верховної Ради України про падання висновку щодо відповідності допрацьованого законопроекту про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя) вимогам статей 157 і 158 Конституції України [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/nc02d710_16